

Raadsvergadering : 6 oktober 2015 om 20.00 uur

Onderwerp : Opvang vluchtelingen

Datum : 1 oktober 2015

Voorgesteld besluit

1. De gemeenteraad besluit 31 extra statushouders te huisvesten in de gemeente bovenop de huidige taakstelling;
2. De gemeenteraad besluit om niet over te gaan tot het aanbieden van een locatie voor een volwaardig asielzoekerscentrum in de gemeente Krimpenerwaard voor de opvang van 400 asielzoekers;
3. De gemeenteraad besluit om niet over te gaan tot het aanbieden van 72-uurs crisishulpopvang;
4. De gemeenteraad besluit om opdracht te verlenen aan het college tot het doen van nader onderzoek naar de mogelijkheden om een zogenaamde satelliet-locatie voor de opvang van maximaal 250 asielzoekers in de gemeente Krimpenerwaard te vestigen en de gemeenteraad over de uitkomsten van het onderzoek zo spoedig mogelijk na dit besluit te rapporteren;
5. De gemeenteraad besluit om opdracht te verlenen aan het college tot het doen van nader onderzoek naar de mogelijkheden om via het zogenaamde gemeentelijk zelfzorgarrangement 30 tot 100 statushouders in de gemeente Krimpenerwaard op te vangen en de gemeenteraad over de uitkomsten van het onderzoek zo spoedig mogelijk na dit besluit te rapporteren.

Aanleiding en probleemstelling

Er is sprake van een grote vluchtelingencrisis in Europa als gevolg van conflicten in het Midden-Oosten en de Hoorn van Afrika. Op dit moment komen wekelijks 2000-4000 asielzoekers Nederland binnen. Op basis van deze problematiek hebben drie verzoeken de gemeente Krimpenerwaard bereikt:

1. Op 24 september jongstleden is een verzoek ontvangen van de staatssecretaris van Veiligheid en Justitie om (72 uren)Crisishulpopvanglocaties aan te leveren aan het hoofd van het Nationaal Crisis Centrum via het LCMS. Op 30 september jongstleden is een tweede brief van de staatssecretaris ontvangen, waarin gemeenten wordt gevraagd oplossingen in de opvang te bieden die meer structureel en groter (1500 plekken of meer) zijn.
2. De VNG heeft per brief gemeenten opgeroepen om 10.000 extra statushouders te gaan huisvesten die momenteel nog in een AZC wonen. Om deze doorstroming te bewerkstelligen en daarmee plaats te maken voor nieuwe asielzoekers is de gemeente Krimpenerwaard concreet gevraagd van de 10.000 statushouders er 31 op te nemen in de gemeente bovenop de bestaande taakstelling.
3. Als gevolg van de grote toestroom komen de huidige Asielzoekerscentra (AZC's) snel vol te zitten en dat zorgt ervoor dat het Centraal Orgaan Opvang Asielzoekers (COA) op dit moment op zoek is naar locaties voor nieuwe AZC's. Het COA heeft hiervoor ook de gemeente Krimpenerwaard benaderd met als specifiek verzoek om het complex Bergambachterstraat te Schoonhoven te bespreken en zo mogelijk ook andere locaties. Op 30 september 2015 vond hierover een gesprek plaats tussen het COA en een vertegenwoordiging van het college.

Beoogd resultaat

De gemeente wenst haar maatschappelijke verantwoordelijkheid in de opvang van vluchtelingen te nemen.

Voldoen aan motie M15-31 en derhalve (i) de raad informeren over de voorbereiding en uitvoering van de bijdrage van de gemeente Krimpenerwaard in de vluchtelingencrisis en (ii) de raad voorstellen een besluit te nemen over de wijze waarop de gemeente Krimpenerwaard bijdraagt in de vluchtelingencrisis.

Eerdere besluitvorming raad

Motie M 15-31

Tekst voorstel

Inleiding - Gesprek Centraal Orgaan Opvang Asielzoekers

Op 30 september 2015 heeft een afvaardiging van het college gesproken met twee vertegenwoordigers van het COA. Het COA vindt de locatie Bergambachterstraat te Schoonhoven (Wolfsonlocatie) geschikt voor vestiging van een volwaardig AZC voor 400 asielzoekers. Het COA gaf ook aan dat zij niet van zins is de gemeente op enigerlei wijze de opvang van asielzoekers op te leggen. Ondanks het tekort aan opvangplaatsen, wenst het COA de opvang alleen in goed overleg met de gemeente te bewerkstelligen. Het COA hecht daarbij veel waarde aan bestuurlijk en maatschappelijk draagvlak. Duidelijk werd dat het COA openstaat voor gemeentelijke alternatieven. Zij droeg zelf ook alternatieve vormen van opvang aan, te weten een zogenaamde satelliet-opvang en het Gemeentelijk Zelf Zorg Arrangement (GZZA).

Het COA heeft aangegeven dat zij op dit moment opvang zoekt voor 15.000 asielzoekers. Op dit moment wachten 13.000 statushouders in AZC's op uitstroom naar permanente huisvesting. Indien alle gemeenten in Nederland zich inspinnen om aan hun taakstelling te voldoen, kunnen deze 13.000 statushouders versneld uitstromen en wordt de problematiek rondom de opvang van asielzoekers veel minder urgent. Wij hechten er aan om – in ieder geval in de provincie Zuid-Holland – alle gemeenten op te roepen hun maatschappelijke verantwoordelijkheid te nemen. Wij willen daarin zelfs voorloper zijn. De burgemeester heeft de andere gemeenten tijdens de bijeenkomst bij de Commissaris van de Koning op 28 september jl. hiertoe al opgeroepen. Ook is het onderwerp aanhangig gemaakt bij het bezoek van de Commissaris van de Koning op 1 oktober. Daarmee kan de provincie Zuid-Holland dan een voorbeeldfunctie vervullen.

De door ons voorgelegde besluiten zijn mede ingegeven door voornoemde informatie van het COA.

1. Opvang 31 extra statushouders

De VNG heeft de gemeente Krimpenerwaard gevraagd 31 extra statushouders te gaan huisvesten. Met de acceptatie van 31 statushouders als extra taakstelling in de gemeente komen wij tegemoet aan het streven om versneld 10.000 plaatsen in de bestaande AZC's vrij te maken conform het verzoek van de VNG.

De impact van 31 extra statushouders is maatschappelijk en huisvestingstechnisch redelijk op te vangen bovenop de taakstelling van op dit moment 95 statushouders in 2015. Wel vinden wij een verruiming van de contingentering noodzakelijk om de regionale woningbehoefte te kunnen blijven opvangen bovenop de extra huisvesting van statushouders.

Ten aanzien van de huisvesting van de statushouders geldt het volgende. Op dit moment zijn er jaarlijks tussen de 600 en 700 vrijkomende woningen in de gemeente, waarvan er circa 40-50 per jaar aan statushouders worden toegewezen. De gemiddelde wachttijd voor een woningzoekende is (afgezet tegen andere gemeenten/landelijk) relatief laag. De 40-50 woningen per jaar die toegewezen worden aan statushouders kunnen (zonder veel extra druk voor reguliere woningzoekenden) worden verhoogd.

Kanttekening

De huisvesting van 31 extra statushouders betekent een directe verzwarende van taken voor onze vrijwilligers en stichting Vluchtelingenwerk.

Bij huisvesting van 31 extra statushouders wordt (afhankelijk van de samenstelling) de afdeling Sociale Zaken in één keer geconfronteerd met een toename van 5% - 7% van het uitkeringsbestand, hetgeen een

organisatorische belasting (incidenteel en structureel) met zich brengt. De plaatsing van 31 extra statushouders, brengt een extra lastenpost met zich mee van € 434.000. Dit betreffen de kosten van levensonderhoud voor één jaar. Onduidelijk is in welke mate dit bedrag wordt gecompenseerd door een stijging van de algemene uitkering.

2. Geen volwaardig asielzoekerscentrum

Het COA acht de locatie Bergambachterstraat te Schoonhoven geschikt voor de komst van een volwaardig AZC. In verband met het verzoek van het COA aangaande de locatie Bergambachterstraat te Schoonhoven, hebben wij gekeken naar de (on)mogelijkheden van de komst van een AZC in gemeente Krimpenerwaard. De conclusie is dat voor de komst van een volwaardig AZC (dus voor de opvang van gemiddeld minimaal 400 asielzoekers met volwaardige begeleiding, opleiding en gestuurd vanuit het COA) de gemeente Krimpenerwaard geen sociaal-maatschappelijk geschikte locatie kent. Meer specifiek zijn de locaties Bergambachterstraat te Schoonhoven en Twijnstraweg 11a (Fikszo-locatie) te Lekkerkerk onderzocht.

De locatie Bergambachterstraat kent een negatieve voorgeschiedenis met een indertijd gepland "Hongarenhotel". Daarnaast is de wijk waarin de locatie is gelegen, relatief kwetsbaar. Het draagvlak in de wijk was ten tijde van het "Hongarenhotel" nihil.

Voor beide locaties concluderen wij dat de komst van een volwaardig asielzoekerscentrum zeer waarschijnlijk op weinig draagvlak kan rekenen. Beide kernen zijn bovendien relatief klein voor de opvang van minimaal 400 asielzoekers, mede gelet op de voorzieningen.

Andere mogelijkheden zijn alleen semipermanente huisvestingsvormen op bouwlocaties, weilanden, evenemententerreinen in de vorm van containers, tenten etcetera of "asielboten" (zoals in Ouderkerk aan den IJssel in 1994). Deze hebben op voorhand niet de voorkeur.

3. Geen 72-uurs crisismoodopvang

Waar AZC's en andere vormen van opvang van het COA tenminste een duur van enkele jaren kennen, is crisismoodopvang een vorm van opvang die voor een periode van 72 uur een impact kent in de samenleving. Daarmee zijn de effecten van de opvang voor de gemeenschap in tijd beperkt. De crisismoodopvang kan van overheidswege vanwege omstandigheden echter worden verlengd. Van de 13 in bedrijf zijnde crisismoodopvanglocaties, is de opvang op het moment van het opstellen van dit voorstel in 9 gevallen verlengd.

Het organiseren van crisismoodopvang is een veeleisende taak voor onze relatief nieuwe gemeente en in opbouw zijnde gemeentelijke organisatie. Aangezien we zelf verantwoordelijk zijn voor het goede verloop hiervan legt dit een grote druk op de gemeentelijke organisatie. De mogelijkheid tot verlenging, verzwakt deze druk.

Op dit moment is niet duidelijk op welk draagvlak de komst van een locatie voor 72-uurs crisismoodopvang kan rekenen.

Crisismoodopvang is relatief duur. De bijdrage van € 40 per persoon per dag die door het COA wordt verstrekt aan de gemeente is nooit afdoende om de kosten (inrichten locatie, 24 uren beveiliging, eten, drinken, etcetera) te dekken. Het tekort op de bijdrage is mede afhankelijk van het aantal op te vangen vluchtelingen en de duur van de opvang.

Op basis van bovenstaande argumenten, stellen wij voor geen 72-uurs crisismoodopvang aan te bieden. Aangezien het verzoek van 30 september jl. van de staatssecretaris ziet op grotere crisismoodopvanglocaties voor langere tijd, kan ook aan dat verzoek niet worden voldaan.

4. Onderzoek naar satelliet-AZC (dependance)

Het COA werkt op meerdere plaatsen in Nederland met een satelliet-AZC. Een satelliet-locatie van een AZC is een kleine locatie (opvang van circa 250 personen), waarbij de voorzieningen op de locatie beperkter zijn. Een satelliet-AZC wordt voor een periode van 2 à 3 jaar gevestigd. De asielzoekers en begeleiding maken voor wat

betreft de voorzieningen gebruik van een nabijgelegen volwaardig AZC. Wij menen dat de omvang van een dergelijke locatie passend kan zijn voor een gemeente met veel kleine kernen zoals Krimpenerwaard.

Wij achten het kansrijk een geschikte locatie te kunnen vinden in één van de kernen.

Deze vorm van opvang is – ook voor het COA – relatief nieuw. Om die reden willen wij onderzoek verrichten naar onder meer (i) locaties, (ii) de wijze van begeleiding vanuit het COA bij deze vorm van opvang, (iii) de mogelijkheden die regionale samenwerking in de opvang biedt en (iv) de financiële aspecten. Meer concreet zal afstemming plaatsvinden met de omliggende gemeenten (Gouda en Krimpen aan den IJssel/Capelle aan den IJssel), waar een volwaardig AZC kan worden gevestigd.

5. Onderzoek naar Gemeentelijk Zelf Zorg Arrangement

Het COA kent een alternatieve vorm van opvang, het Gemeentelijk Zelf Zorg Arrangement (GZZA). Bij deze vorm van opvang wordt door de gemeente onderdak beschikbaar gesteld voor vergunninghouders en treedt de gemeente op als 'gastheer'. Het gaat om tijdelijke huisvesting totdat de bemiddeling naar een gekoppelde gemeente is afgerond en de vergunninghouder zich definitief kan gaan vestigen. De doorstroom vindt over heel Nederland plaats en niet persé binnen de regio of gemeente waar tijdelijk wordt opgevangen.

De huisvesting is veelal bedoeld voor een periode van 12-15 maanden voor 30 – 100 statushouders. De gemeente biedt deze vorm van huisvesting gedurende een periode van 2 á 3 jaar aan.

Gelet op de kleinschaligheid van de opvang, acht het college het GZZA wellicht geschikt voor de gemeente Krimpenerwaard. De geschiktheid is mede afhankelijk van de voorwaarden waaronder een dergelijke locatie kan worden gerealiseerd.

Ook deze vorm van opvang is – ook voor het COA – relatief nieuw. Om die reden willen wij onderzoek verrichten naar onder meer (i) locaties, (ii) de wijze van begeleiding vanuit het COA bij deze vorm van opvang, (iii) de mogelijkheden die regionale samenwerking in de opvang biedt en (iv) de financiële aspecten.

Alternatieven

Meerdere kleine opvanglocaties, verspreid over de gemeente

Spreiding van een volwaardig AZC in diverse kleine locaties (dus met een opvangcapaciteit van circa 40 personen per locatie binnen de gemeente) is niet haalbaar. Dergelijke kleine locaties voldoen niet aan de door het COA gestelde eis van een minimale omvang van een AZC van circa 400 personen.

Extern overleg

Op 28 september 2015 vond het overleg plaats tussen de Commissaris van de Koning van Zuid-Holland en een groot deel van de burgemeesters van de gemeenten in Zuid-Holland. Burgemeester Bruinsma was bij het gesprek aanwezig. Het doel van de bijeenkomst was onder meer het informeren van de burgemeesters door het COA over vraag en aanbod aan opvanglocaties en aandachtspunten.

Op 30 september 2015 vond het overleg tussen een afvaardiging van het college en het COA plaats. De uitkomst van dat gesprek staat beschreven onder punt 1. hiervoor.

Financiële en juridische consequenties

Financiën vanwege 31 extra statushouders

Uitkeringen:

Statushouders hebben recht op een woning en een uitkering. Voor het inrichten van de woning wordt een lening verstrekt. Een uitkering voor levensonderhoud voor 1 jaar is gemiddeld € 14.000,- . Voor 31 personen (welk aantal een voorschot is op de taakstelling in 2016) gaat dit om € 434.000,- Dit hangt ook af van de gezinssamenstelling, want de uitkering voor een gezin wordt anders berekend. Als het gaat om alleenstaanden kan men in de toekomst ook gezinshereniging verwachten. Hierbij is nog geen rekening gehouden met uitvoeringslasten.

Subsidie:

Stichting Vluchtelingenwerk ontvangt in 2016 een subsidie van € 218.568,-. Hier zit de verwachte verhoogde taakstelling (€ 55.078,-) al in verdisconteerd. Deze stichting verzorgt de begeleiding (de eerste tijd) van statushouders in de gemeente.

Voor onderstaande taakvelden is het lastig om een schatting te maken. Dit hangt erg af van de samenstelling van de gezinnen en de persoonlijke situatie van deze mensen. In het algemeen kan gesteld worden dat de verwachting is dat er vanuit deze doelgroep een beroep wordt gedaan op (een aantal van) deze voorzieningen.

Onderwijs: Leerlingenvervoer (vervoer naar speciaal onderwijs)

Minimabeleid: Bijzondere bijstand, Kindregeling, Collectieve ziektekostenverzekering. Schuldhulpverlening.

Wmo-voorzieningen: Alle vormen van jeugdhulp; individuele Begeleiding (anders dan door Vluchtelingenwerk of na afloop inzet Vluchtelingenwerk); gespecialiseerde (psychische) Begeleiding (maatschappelijke zorg, maatschappelijke opvang, vrouwenopvang, beschermd wonen)

Welzijnsvoorzieningen: Inzet van Algemeen Maatschappelijk Werk, Welzijnsstichtingen, Clientondersteuning. (gesubsidieerde instellingen)

De extra kosten als gevolg van de uitkeringen kunnen deels worden gecompenseerd door een stijging van de algemene uitkering. Dit financiële gevolg is op dit moment onduidelijk.

Financiën AZC

De financiering van een AZC verloopt via het Rijk. Anders dan de huisvesting van statushouders of crisisopvang is de gemeente niet zelf verantwoordelijk voor de directe financiering. Daarmee is de huisvesting van een AZC geen directe verzwarende voor de gemeentebegroting. Tevens is het economisch effect van een AZC op zijn omgeving vaak positief. Het schept op kleine schaal directe werkgelegenheid in de gemeente/kern, maakt gebruik van allerlei toeleveringsbedrijven vanuit de regio en de asielzoekers zelf krijgen 'zakgeld' dat vrij besteed kan worden in de directe omgeving.

Participatie en communicatie

Zie Communicatieplan (bijlage)

Eventuele bijlagen en links naar websites

1. Motie M 15-31 raad Krimpenerwaard
2. Brief VNG aan gemeenten 16 september 2015 over huisvesting extra statushouders inclusief bijlage
3. Brieven Staatsecretaris van Veiligheid en Justitie aan alle gemeenten 24 en 30 september 2015
4. Informatienota Opvang vluchtelingen
5. Communicatieplan
6. Raadsbesluit
7. Brief commissaris van de Koning van 11 september 2015

Indien er een uiterste datum is voor de besluitvorming in de raad, dan datum en reden vermelden

-

Vervolgtraject en uitvoering

Zo spoedig mogelijk na het raadsbesluit, wordt de raad gerapporteerd over de uitkomsten van het onderzoek zoals bedoeld in beslispunt 4 en 5.

Hoogachtend,

Burgemeester en wethouders van gemeente Krimpenerwaard,

de secretaris,

de burgemeester,

mw. mr. M. Plantinga

mr. T.P.J. Bruinsma